

Crna Gora
OPŠTINA BAR

Godišnji plan
unutrašnje revizije Opštine Bar
za 2023. godinu

Bar, decembar 2022 godine

SADRŽAJ:

Uvod.....	3
1. Identifikovanje revizorskog univerzuma.....	4
2. Procjena rizika.....	6
3. Procjena revizorskih kapaciteta.....	9
4. Plan rada unutrašnje revizije u 2023. godinu.....	10
5. Izvještavanje.....	11
Zaključak.....	12

Uvod

Svrha unutrašnje revizije je davanje nezavisnog i objektivnog uvjerenja i pružanje savjetodavnih usluga u cilju doprinosa unapređenja poslovanja subjekta, a u subjektu se organizuje i obavlja unutrašnja revizija, kao dio sistema upravljanja i unutrašnjih kontrola.

Pravni okvir rada unutrašnje revizije definisan je Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 75/18) i odgovarajućim podzakonskim aktima. Takođe, unutrašnja revizija obavlja se u skladu sa Etičkim kodeksom i Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu unutrašnje revizije, koji su utvrđeni od strane Međunarodnog Instituta internih revizora.

Strateškim planom unutrašnje revizije Opštine Bar za period 2021-2023. godine, definisana je misija, vizija i strategija za trogodišnji period.

Misija Službe za unutrašnju reviziju: pružanje usluga uvjerenja, savjeta i uvida bazirane na osnovu rizika, a da na taj način unaprijeđuje i štiti interese Opštine Bar i subjekata gdje je Opština osnivač.

Vizija Službe za unutrašnju reviziju: da svojim preuzetim aktivnostima utiče na unapređenje upravljanja rizicima, kontrolama i procesima upravljanja i izradom što kvalitetnijih izvještaja doda vrijednost i unaprijedi poslovanje Opštine Bar.

Ciljevi unutrašnje revizije u strateškom periodu:

- o popunjavanje kapaciteta službe obučenicima, sertifikovanim revizorima uz kontinuirano profesionalno usavršavanje i
- o uvjerenje o adekvatnosti i efektivnosti uspostavljenih unutrašnjih kontrola i davanje preporuka za unapređenje procesa upravljanja rizicima, kontrola i procesa upravljanja.

Utvrđeni ciljevi će u strateškom periodu biti postignuti kroz odgovarajuće aktivnosti koje su definisane u Strateškom planu unutrašnje revizije, a Godišnjim planom rada je razrađen konkretan plan obavljanja poslova unutrašnje revizije u 2023. godini. Takođe, utvrđen je raspored obavljanja revizija, pri čemu se vodilo računa o opterećenosti organizacionih jedinica koje su predmet revizije drugim poslovima. Godišnji plan je pripremljen kroz sledeće faze:

- o identifikovanje revizorskog univerzuma;
- o procjena rizika;
- o procjena revizorskih kapaciteta;
- o priprema predloga Godišnjeg plana.

Do izmjene plana tokom godine može doći zbog novonastalih okolnosti, kao moguće sprovođenje „ad – hoc“ revizije, po nalogu predsjednika Opštine.

1. Identifikovanje revizorskog univerzuma

Revizorski univerzum predstavlja obuhvat rada unutrašnje revizije odnosno aktivnosti koje mogu biti predmet revizije. Shodno navedenom, revizorski univerzum čine svi programi, procesi, aktivnosti i postupci koji se odvijaju u organima lokalne uprave i pravnim licima čiji je Opština osnivač, većinski vlasnik ili koja se finansiraju iz budžeta Opštine, a koja nemaju obrazovane svoje jedinice za unutrašnju reviziju.

Važećom Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 070/18 i 060/22) su definisani organi uprave u Opštini Bar, odnosno sekretarijati, posebne službe i stručne službe.

Navedenom Odlukom u Opštini Bar su formirana devet sekretarijata, a to su:

- Sekretarijat za imovinu, zastupanje i investicije;
- Sekretarijat za finansije;
- Sekretarijat za lokalnu samoupravu;
- Sekretarijat za urbanizam i prostorno planiranje;
- Sekretarijat za kulturu;
- Sekretarijat za lokalni ekonomski razvoj;
- Sekretarijat za privredu;
- Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj;
- Sekretarijat za sport i mlade.

Takođe, formirane su tri posebne službe, a to su:

- Služba za vršenje komunalnog nadzora – Komunalna policija;
- Služba zaštite i spašavanja i
- Služba za unutrašnju reviziju.

Pored navedenih, imamo i tri stručne službe, a to su:

- Služba predsjednika opštine;
- Služba glavnog administratora i
- Služba glavnog gradskog arhitekta.

Revizorski univerzum obuhvata i pravna lica, čiji je Opština osnivač, većinski vlasnik ili koja se finansiraju iz budžeta Opštine, a koja nemaju obrazovane svoje jedinice za unutrašnju reviziju, a tu su:

- d.o.o. „Komunalne djelatnosti“;
- d.o.o. „Vodovod i kanalizacija“;
- d.o.o. „Sportsko-rekreativni centar“;
- d.o.o. „Lovstvo“;
- d.o.o. LJE „Radio Bar“ i
- d.o.o. „Možura“.

Pored navedenih, uključena je i Turistička organizacija Opštine Bar.

Godišnji plan unutrašnje revizije

Za izradu ovog dokumenta revizorski univerzum je raščlanjen po mješovitom pristupu odnosno kombinacija organizacionog i funkcionalnog pristupa. Na osnovu nadležnosti organizacionih jedinica lokalne uprave razmatrane su kroz raspoloživu dokumentaciju i ostale informacije na osnovu čega se steklo potrebno razumijevanje revizorskog univerzuma u odnosu na ciljeve lokalne uprave. Međutim, na osnovu uvida utvrđeno je da određene aktivnosti prolaze kroz više organa i da ih je lakše posmatrati kao procese. Shodno tome, definisane su četrnaest oblasti, koje su prikazane u narednoj tabeli.

Tabela 1.: Revizorski univerzum

Redni broj	Oblast revizije	Predmet revizije
1.	Porezi	Porez na nepokretnost fizičkih lica
		Porez na nepokretnost pravnih lica
		Prirez poreza na dohodak fizičkih lica
		Poreska inspekcija
2.	Takse	Turistička taksa
		Lokalne komunalne takse
		Lokalne administrativne takse
3.	Naknade	Naknade za komunalno opremanje
		Naknada za korišćenje opštinskih i nekategorisanih puteva
		Naknada za korišćenje prirodnih dobara
		Naknada od urbane sanacije i drugih izvora prihoda u skladu sa zakonom
		Naknada od privremenih objekata
		Posebna naknada za investicije
		Naknada za puteve
4.	Upravljanje ljudskim resursima	Proces zapošljavanja
		Proces napredovanja i usavršavanja
		Obračun i isplata zarada
		Obračun i isplata ostalih ličnih primanja
5.	Javne nabavke	Planiranje i realizacija Plana javnih nabavki
		Jednostavna nabavka
		Otvoreni postupak
6.	Evidencija i zaštita imovine	Evidencija pokretne opštinske imovine
		Evidencija nepokretne opštinske imovine
		Zastupanje Opštine pred sudovima
		Korišćenje i održavanje službenih vozila
7.	Upravljanje i raspolaganje imovinom	Prodaja državne imovine
		Proces eksproprijacije
		Vršenje upravnog nadzora
8.	Budžetski sistem	Planiranje i donošenje tekućeg budžeta
		Planiranje i donošenje kapitalnog budžeta
		Priprema i izrada završnog računa
		Realizacija investicionih projekata
9.	Trezor	Evidentiranje i plaćanje faktura
		Blagajničko poslovanje
		Reprezentacija
		Službena putovanja

Godišnji plan unutrašnje revizije

Redni broj	Oblast revizije	Predmet revizije
10.	Transferi	Transferi obrazovanju
		Transferi institucijama kulture i sporta
		Transferi nevladinim organizacijama, političkim partijama, strankam i udruženjima
11.	Subvencije	Subvencije za preduzetništvo
		Agrobudžet
12.	Privreda i saobraćaj	Davanje saglasnosti iz oblasti saobraćaja
		Izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti
13.	Informacioni sistem	Informacione tehnologije
		Kancelarijsko poslovanje
14.	Privredna društva i organizacije	d.o.o. „Sportsko-rekreativni centar“
		d.o.o. „Možura“
		Lokalnog javnog emitera „Radio Bar“
		d.o.o. „Komunalne djelatnosti“
		d.o.o. „Vodovod i kanalizacija“
		d.o.o. „Lovstvo“
Turistička organizacija Opštine Bar		

2 Procjena rizika

Identifikovanjem revizorskog univerzuma, stvorili su se uslovi za procjenu rizika, kako bi se usmjerile aktivnosti unutrašnje revizije na najrizičnije oblasti iz definisanog revizorskog univerzuma. U cilju adekvatnije procjene rizika i identifikovanje najrizičnijih oblasti, analizirani su sledeći dokumenti:

- Odluka o organizaciji i načinu rada lokalne uprave („Službeni list Crne Gore – opštineki propisi“, br. 070/18 i 060/22);
- Pravilnici organa i službi Opštine;
- Strateški plan razvoja Opštine Bar za period 2020-2025. godina („Službeni list Crne Gore – opštineki propisi“, br. 023/20);
- Odluka o Budžetu Opštine za 2022. godinu;
- Registar rizika Opštine Bar
- Plan integriteta Opštine Bar
- Izveštaj o radu predsjednika Opštine Bar za 2021. godinu sa izvještajem o radu organa lokalne uprave i službi;
- Planovi rada i izvještaji o radu pravnih lica čiji je Opština osnivač;
- Informacije dobijene od zaposlenih.

Na osnovu navedene dokumentacije, urađena je procjena rizika za oblasti revizije iz revizorskog univerzuma. Utvrđeni su sledeći faktori rizika: „finansijska značajnost“, „uticaj na ostvarenje ciljeva“ i „vremenski interval“. Takođe, faktorima rizika „finansijska značajnost“ i „uticaj na ostvarenje ciljeva“ su dodjeljeni odgovarajući ponderi, koji su prikazani u narednim tabelama.

Godišnji plan unutrašnje revizije

Tabela 2.: Faktor rizika „finansijska značajnost“

Finansijska značajnost	
Faktor 1 (F1):	Bodovanje
manje od 500.000	1
500.001 – 1.000.000	2
1.000.001 - 5.000.000	3
veći od 5.000.000	4
ponder P1 = 0,3	

Tabela 3.: Faktor rizika „uticaj na ostvarenje ciljeva“

Uticaj na ostvarenje ciljeva	
Faktor 2 (F2)	Bodovanje
Uticaj na ostvarenje operativnih ciljeva organizacione jedinice	1
Uticaj na ostvarenje operativnih ciljeva povezanih organizacionih jedinica	2
Uticaj na ostvarivanje operativnih ciljeva organizacije	3
Uticaj na ostvarivanje strateških ciljeva organizacije	4
ponder P2 = 0,7	

Tabela 4.: Faktor rizika „vremenski interval“

Vremenski interval (vrijeme proteklo od prethodne revizije)	
Faktor 3 (F3)	Bodovanje
do 1 godine	1,00
1-2 godine	1,25
2-3 godine	1,50
3-4 godine	1,75
više od 4 godine	2,00

Na osnovu prethodno prikazanih faktora rizika i njihovo bodovanje, kao i određenog ponedra, urađena je procjena rizika za četrnaest oblasti iz revizorskog univerzuma. U nastavku je prikazana tabela sa procjenom po oblastima i nivo rizičnosti svake oblasti.

Godišnji plan unutrašnje revizije

Tabela 5.: Procjena rizika po oblastima

Redni broj	Oblasti revizije	Nivo izloženosti riziku (faktori izloženosti riziku sa ponderima)				Neto rizik (NR)		F3	Bruto rizik (BR)		Nisko rizični manje od 4	Srednje rizični 4,01-5,99	Visoko rizični veće od 5,99
		F1	P1	F2	P2	NR=Σ(Fn*Pn)	BR=F3*Σ(Fn*Pn)						
1.	Porezi	4	0,3	4	0,7	4	1,25	5,00			+		
2.	Takse	1	0,3	4	0,7	3,1	1,25	3,88	+				
3.	Naknade	4	0,3	4	0,7	4	1,75	7,00				+	
4.	Upravljanje ljudskim resursima	2	0,3	4	0,7	3,4	1	3,40	+				
5.	Javne nabavke	4	0,3	3	0,7	3,3	1,75	5,78			+		
6.	Evidencija i zaštita imovine	4	0,3	4	0,7	4	1,5	6,00				+	
7.	Upravljanje i raspolaganje imovinom	2	0,3	2	0,7	2	2	4,00	+				
8.	Budžetski sistem	3	0,3	3	0,7	3	1,75	5,25			+		
9.	Trezor	3	0,3	3	0,7	3	1	3,00	+				
10.	Transferi	3	0,3	3	0,7	3	1	3,00	+				
11.	Subvencije	1	0,3	4	0,7	3,1	1,75	5,43			+		
12.	Privreda i saobraćaj	1	0,3	3	0,7	2,4	2	4,80			+		
13.	Informacioni sistem	1	0,3	3	0,7	2,4	2	4,80			+		
14.	Preduzeća i ustanove	4	0,3	4	0,7	4	1,25	5,00			+		

Kada na kraju sumiramo izvršenu procjenu, imamo dvije visokorizične oblasti, sedam srednjorizičnih i pet oblasti niskorizične. U narednoj tabeli je prikazano sumirano.

Tabela 6.: Procjena rizika po oblastima

Vrijednost bruto rizika	Nivo rizičnosti	Broj oblasti
manji od 4,01	Niske	5
4,01-5,99	Srednje	7
veći od 5,99	Visoke	2
Ukupno:		14

Takođe, rizici koji mogu ugroziti ostvarivanje postavljenih ciljeva mogu biti: strateški, operativni, rizici usklađenosti, finansijski, reputacioni i rizici bezbjednosti, a detaljno smo ih prikazali u narednoj tabeli.

Tabela 7.: Pregled rizika koji mogu ugroziti postizanje ciljeva Opštine

Vrsta rizika	Uticaj
Strateški rizik	Nemogućnost realizacije strateških ciljeva Opštine
Operativni rizik	Nemogućnost realizacije planiranih aktivnosti i ostvarivanja godišnjeg Budžeta Opštine
Rizik usklađenosti	Nepoštovanje zakona, propisa i procedura
Finansijski rizik	Gubitak finansijskih sredstava, imovine ili mogućnosti
Reputacioni rizik	Narušavanje ugleda Opštine
Rizik bezbjednosti	Ugroženost života i imovine

Godišnji plan unutrašnje revizije

3. Procjena revizorskih kapaciteta

Broj raspoloživih radnih dana koji se dijeli na dane potrebne za vršenje revizija, obuke i ostale aktivnosti, izračunava se na način što se ukupan broj dana u 2023. godini umanjuje za dane vikenda, državnih i vjerskih praznika, godišnjeg odmora i bolovanja. Pregled ukupnog broja raspoloživih radnih dana koji su predviđeni za vršenje planiranih revizija i radnih dana predviđenih za obuke, administrativne poslove i druge aktivnosti dat je u narednoj tabeli.

Tabela 8.: Pregled planiranih revizor dana za 2023. godinu

Procjena kapaciteta revizije		Rukovodilac Službe	Mlađi unutrašnji revizor	Ukupno
A	Radni dani u godini	365	365	730
B	Odsustvo	145	142	287
B1	Godišnji odmor	23	20	43
B2	Bolovanje	5	5	10
B3	Neradni dani (vikendi i praznici)	117	117	234
C	Obuka	25	27	52
C1	Seminari, radionice, konferencije	10	12	22
C2	Kontinuirana obuka	10	10	20
C3	Ostalo/drugo	5	5	10
D	Konsalting	25	10	35
D1	Ad hoc savjetodavni angažmani	20	10	30
D2	Značajni savjetodavni angažmani	5	0	5
E	Posebni angažmani	15	5	20
F	Praćenje napretka	10	2	12
G	Drugi angažmani unutrašnje revizije	129	45	174
G1	Upravljanje aktivnošću UR	113	26	139
G1-1	Planiranje aktivnosti UR	15	3	18
G1-2	Izveštavanje unutrašnje revizije	20	3	23
G1-3	Aktivnosti kontrole	5	5	10
G1-4	Osiguranje razvoja UR	5	5	10
G1-5	Eksterna ocjena	50	5	55
G1-6	Učestvovanje na sastancima	10	3	13
G1-7	Drugo	8	2	10
G2	Administrativni poslovi	5	8	13
G3	Saradnja sa drugima	9	8	17
G3-1	Saradnja sa drugim pružateljima usluga uvjeravanja	5	4	9
G3-2	Učestvovanje u razvoju profesije UR	4	4	8
G4	Drugo	2	3	5
H	Broj raspoloživih revizorskih dana za obavljanje unutrašnjih revizija u 2023. godini	16	134	150
	Broj dana rezervisan za moguću ad-hok reviziju			30
	Broj raspoloživih revizorskih dana za obavljanje unutrašnjih revizija planiranih u 2023. godini			120
	Planirani broj revizija za 2023. godinu			3
	Prosječan broj dana po reviziji			40

4. Plan rada unutrašnje revizije u 2023. godinu

U 2023. godini Služba za unutrašnju reviziju će u svom radu primjenjivati metodologiju unutrašnje revizije koju propisuje Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Crne Gore i iskustvo stečeno na obukama. Revizorske metode koje će unutrašnji revizori koristiti su:

- intervjui sa rukovodiocima i službenicima organizacionih jedinica uključenih u revidiranu oblast;
- uvid u relevantne propise i dokumentaciju;
- pregled evidencija koje se odnose na predmet revizije;
- testiranje (testovi usaglašenosti i dokazni testovi) kojima se potvrđuje adekvatnost i efektivnost unutrašnjih kontrola.

Cilj sprovođenja pojedinačne revizije je procjena adekvatnosti i efektivnosti uspostavljenih unutrašnjih kontrola u oblastima revizije, kao i davanje preporuka za unapređenje procesa upravljanja rizicima, kontrola i procesa upravljanja. U narednoj tabeli su prikazane planirane revizije za 2023. godinu.

Tabela 9.: Pregled planiranih revizija u 2023. godinu

Oblast revizije	Naziv revizije	Preliminarni obuhvat revizije	Preliminarni cilj revizije	Kvartal
Privredna društva i organizacije	Revizija prihoda i rashoda „Sportsko rekreativnog centra” d.o.o.	Revizija treba da obuhvati proces evidentiranja prihoda, raspodjela i način trošenja sredstava, kao i finansijsko i poslovno izvještavanje	Procjeniti da li se prihodi i rashodi Sportsko rekreativnog centra vode i izvršavaju uz postojanje adekvatnih i efektivnih kontrola.	I
Naknade	Revizija uplata i evidentiranja posebne naknade za investicije	Revizija treba da obuhvati proces izvršenih uplata, kao i način evidentiranja posebne naknade za investicije	Davanje uvjerenja o adekvatnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola u procesu evidentiranja posebne naknade za investicije.	II
Evidencija i zaštita imovine	Revizija evidencije opštinske imovine	Revizija treba da obuhvati proces od prikupljanja i ažuriranja ulaznih podataka, preko evidentiranja imovine do izvještavanja	Davanje uvjerenja o adekvatnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola u procesu evidentiranja opštinske imovine.	III

Preliminarnih ciljeva i obuhvati planiranih revizija su definisani na osnovu raspoloživih informacija u trenutku pripreme Godišnjeg plana unutrašnje revizije za 2023. godinu, a konačna formulacija cilja i obuhvata svake pojedinačne unutrašnje revizije biće definisana u momentu pripreme plana pojedinačne revizije.

Godišnji plan unutrašnje revizije

Takođe, u 2023. godini u zavisnosti od potrebe i po osnovu naloga Predsjednika može biti odrađena i ad-hoc revizija.

Praćenje sprovođenja datih preporuka vršiće se kontinuirano, na osnovu informacije o sprovedenim preporukama rukovodiocima organizacionih jedinica kod kojih su obavljene revizije i evidentiranjem promjena u Centralnom registru za praćenje sprovođenja preporuka unutrašnje revizije, kao i zbirne tabele za praćenje sprovođenja preporuka po godinama.

Služba za unutrašnju reviziju Opštine Bar će, osim prethodno navedenih, obavljati i sledeće aktivnosti:

- priprema Godišnjeg plana rada za 2024. godinu;
- izrada godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije;
- saradnja sa svim organizacionim jedinicama opštine;
- saradnja sa Direktoratom za centralnu harmonizaciju Ministarstva finansija, Državnim revizorskom institucijom i jedinicama za unutrašnju reviziju na centralnom i lokalnom nivou;
- konsultantske usluge iz oblasti upravljanja rizikom, kontrola i procesa upravljanja, shodno nalogu Predsjednika i
- ostale aktivnosti vezane za funkcionisanje unutrašnje revizije Opštine.

Imajući u vidu širok spektar vještina i znanja potrebnih za vršenje revizije, neophodno je da unutrašnji revizori učestvuju u programima obuke na planiranoj i kontinuiranoj osnovi. S tim u vezi, predviđeno je da unutrašnji revizori utroše dosta raspoloživog vremena na pohađanje različitih programa edukacije i profesionalnog usavršavanja.

Pored navedeno, u 2023. godini je planirano da se odradi prva uzajamna eksterna ocjena, a Služba za unutrašnju reviziju Opštine Bar će učestovati u navedenom projektu i zato je ostavljen određen broj dana za sprovođenje eksterne ocjene.

5. Izveštavanje

Rukovodilac Službe za unutrašnju reviziju dužan je da predsjedniku Opštine Bar blagovremeno dostavi:

- revizorske izvještaje o obavljenoj pojedinačnoj reviziji;
- izvještaje o značajnim slabostima unutrašnjih kontrola i procesa upravljanja, koje su prouzrokovane ili mogu prouzrokovati finansijsku ili drugu štetu većeg obima odnosno negativno uticati na ostvarivanje poslovnih ciljeva subjekta ako su utvrđene tokom obavljanja revizije;
- periodično izvještavanje o sprovođenju prihvaćenih preporuka datih u revizorskom izvještaju i
- godišnji izvještaji o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana revizije, koji sadrži podatke o ograničenjima u pogledu obuhvata revizije, sredstava i zaposlenih i potvrdu organizacione nezavisnosti.

Zaključak

U toku 2023. godine, Služba za unutrašnju reviziju Opštine Bar će usmjeriti rad na:

- uvjeravanje o adekvatnosti i efektivnosti uspostavljenih unutrašnjih kontrola i davanje preporuka za unapređenje procesa upravljanja rizicima, kontrola i procesa upravljanja;
- popunjavanje kapaciteta službe obučanim, sertifikovanim revizorima uz kontinuirano profesionalno usavršavanje;
- dodavanje vrijednosti i jačanje sistema finansijskog upravljanja i kontrola u Opštini Bar i pravnim licima čiji je osnivač Opština;
- osiguravanje većeg kvaliteta revizije;
- usklađivanje rada unutrašnje revizije sa uputstvima Ministarstva finansija Crne Gore i metodologijom rada zasnovanom na međunarodnim standardima za unutrašnju reviziju.

Broj: _____

Datum: _____

Rukovoditeljka Službe

mr Ajdina Lavrović

Ajdina Lavrović

Predsjednik Opštine

Dušan Raičević

